

CEPELIA - 60 aastat hoolt hääbuva ilu eest.

CEPELIA – rahvakunsti ja käsitöönduse keskkontor asutati 1949. aastal kui riiklik organisatsioon. Selle 60 aastane ajalugu peegeldab kõike, mis on olnud Poola lähiajaloo. Hoolimata kõikidest muutustest, erinevatest tegutsemisvõimalustest ja –tingimustest, on CEPELIA jäänud ustavaks oma põhieesmärgile – edendada kunsti, mis põhineb poola rahvuslikel traditsioonidel. CEPELIA tegevuses on alati eksisteerinud kaks haru: rahvakunst, mis on seotud paikkondlike käsitöömeistritega ja tarbekunst, kunstikäsitöö.

CEPELIA on esile tõstnud traditsioonilise paikkondliku käsitöökunsti väärtused ja populariseerinud rahvakunsti kui rahvusliku ühtsuse väljendust. Kunagi varem pole rahvakultuur olnud nõnda intensiivse huvi, toetuse ja edendamise objektiks. Tänu käsitöömeistrite ja disainerite koostööle, on CEPELIA välja arendanud olulise disainisuuna: loomingulise rahvakunstielementide kasutamise, mitte imiteerimise – nn. CEPELIA stiil. Eheda paikkondliku rahvakunsti ideed on inspireerinud kunstnike loomingut ja leidnud oma väljenduse kangastes, keraamikas, mööblis, punutistes jne. Kõrvuti muude rahvuslike tekstiilidega on CEPELIA koondanud oma tähelepanu gobeläänidele ja seinavaipadele. Peaaegu kõik poola gobeläänid on kootud CEPELIA süsteemis ja iga kudumiskooperatiivi juhendab tipp- käsitöömeister.

CEPELIA haldab samuti kaupluste ketti. Vastuseks rahvakunstiesemete ja käsitöökunsti suurele nõudlusele, laienes juba 1980.a. kauplustekett üle 300, samuti eksisteeris 83 kooperatiivi, kohaliku müügipunkti ja galeriid. Aasta 1989 tõi muutusi Poola poliitilisse süsteemi ja ka CEPELIA organisatsiooni. 1990. aastal asutasid käsitöökooperatiivid CEPELIA Poola Kunsti ja Käsitöö Fondi. Selle eesmärgiks oli ja jätkuvalt on kaitsta, arendada ja edendada rahvuslikku käsitööd ja käsitööndust. Fond tegutseb iseseisvalt, teeb koostööd kaubanduspartneritega, CEPELIA kaupluste ketiga ning galeriidega. Fondi varad ja koostööpartnerite osakud olid väärt ligikaudu 2 miljonit eurot aastal 2007. CEPELIA on praegu organisatsioon, mis ühendab umbes 80 ettevõtet, haldab üle 60 oma kaupluse ja on andnud 20 kauplusele õiguse kasutada CEPELIA logo. CEPELIA personali kuuluvad etnograafid, käsitöömeistrid, kunstnikud ja eksperdid.

Fond toetab etnograafilisi uurimistöid, asutab ja haldab rahvakunsti galeriisid, toetab paikkondlikke rahvakunstikollektiive, annab välja raamatuid ja muid publikatsioone, mis on pühendatud rahvakunstile ja käsitööle, samuti paneb välja auhindu konkurssidele, mida organiseeritakse muuseumide või seltside poolt. Igal aastal korraldatakse arvukalt rahvakunsti propageerivaid ja harivaid üritusi nagu näitused muuseumides ja CEPELIA galeriides, mis aitavad edendada rahvakunstiloomingut erinevates Poola regioonides, samuti käsitöö aastalaatu Sopotis ja Krakowis. Viimane neist on üks suurimaid rahvakunstiüritusi Poolas, mis esitleb igal aastal 120 käsitöömeistri ja 30 kooperatiivi loomingut. CEPELIA korraldab laatasid ka teistes Euroopa riikides nagu Prantsusmaa ja Belgia. Aastatel 1974 - 1998 korraldati 10 rahvusvahelist biennaali “Nukud Paikkondlikes Rahvarõivastes”, mis lõpes näitusega Rahvuslikus Etnograafiamuuseumis “Poola Nukud – Maailma nukud”. Seda näitust eksponeeriti ka paljudes teistes Poola ja Ukraina linnades. CEPELIA arendab ja edendab uute mustrite loomist konkursside kaudu. Üks selline õnnestunud konkurss oli “Poola suveniir”, mis organiseeriti koostöös Poola Kunstnike ja Disainerite Liiduga.

1993.a. asutas CEPELIA fond Rahvusliku Kunsti- ja Etnograafia Komisjoni. See hindab ja litsenseerib kunsti-ja käsitöötooteid ja annab välja sertifikaate, mis annavad õiguse maksustada neid tooteid vaid 7% käibemaksuga.

CEPELIA on jäänud inimeste mällu oma stiliseeritud kukekujulise logoga, mis olnud aastaid kvaliteetse käsitöö tunnusmärgiks.

Poola nukud.

Inimtsivilisatsiooni algusaegadest on nukud olnud osaks kultuurist. Laste kasvatamine algab imimesekujulise nukuga, mis valmistab last mänguliselt ette perekonna- ja sotsiaalseks eluks. Nukke kasutati nii religioosses praktikas, maagias kui ka mitmesuguste kombetalituste juures. Üsna vana kunst on nukuteater. Aegade jooksul on nukkude osa kultuuris muutunud. Neid kasutatakse nüüd sageli modellidena rõivamoe demonstreerimisel.

Rahvuslike nukkude ühisjooneks on nende dekoratiivne iseloom. Nad ei ole mõeldud niivõrd mängimiseks, kuivõrd eksponeerimiseks ja suveniirideks. Nukud on valmistatud detailse täpsuse ja hoolega, iga riituselement või tema muster on õige lõike ja värvusega. Enamgi veel, ka kõik nukkudega kaasaskäivad objektid, mis on seotud rituaalse tegevuse, tantsu või ka igapäevase tegevusega, nagu näiteks vitspunutised, on valmistatud sama täpselt ja hoolikalt. Rahvuslikud nukud on saanud iga paikkonna või rahvusrühma sümboliks, neid võib leida paljudest kodudest. Nukud on suurepärased kingitused, mida sobib kinkida nii pereringis kui ka sõpradele aga ka ametlikel visiitidel ja sündmustel.

Paikkondlikud nukud võivad kujutada nii üksikfiguuri kui ka olla osaks igapäevaelu kujutavatest stseenidest. Rõivaste täpsus sõltub eelkõige nuku suurusest. Suuremad nukud rõivastatakse miniatuursetesse paikkondlikesse rahvariietesse, mille materjal ja lõige jälgendab täpselt originaali ning rõivadetailid on käsitsi tikitud. Väiksemate nukkude rõivad ei ole nii detailitäpsed, kuid jälgendavad ikkagi antud paikkonna stiili.

Näitusel olevad nukud on CEPELIA Fondi omanduses ja on valmistatud nukubiennaalidel eksponeerimiseks. Näituse eesmärgiks on demonstreerida Poola rahvakunsti mitmekesisust, erinevate paikkondade omapära ning käsitöömeistrite oskusi ja kõrget taset, mis on täies elujõus ka praegu.

The CEPELIA Polish Art And Handicraft Foundation
8 Chmielna St.
00-020 Warsaw, Poland
Phone nr. + 48 22 826-60-31